

переліку завдань включені: оцінка фінансового стану, динаміки витрат, динаміки заборгованості, рівня виконання програм ресурсозбереження.

Список використаних джерел і літератури

1. Панов В.В., Хайло Я.М. Стратегічний моніторинг у системі фінансово-економічної безпеки підприємств централізованого водопостачання та водовідведення, Монографія // Національний університет міського господарства ім. О.М.Бекетова. Харків, 2018. – с. 164-165.

2. Гальчинський А.С. Основи економічних знань: Навч. посіб. - 2-ге вид., переробл. і доп. [Текст] / А.С. Гальчинський, П.С. Єщенко, Ю.І. Палкін. – К. : Вища школа, 2002. – 543 с.

*Івахненко Ірина Сергіївна, кандидат економічних наук,
професор кафедри менеджменту в будівництві КНУБА*

АДАПТАЦІЙНА ДИВЕРСИФІКАЦІЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ МЕТОДОЛОГІЯ ТА ПРАКТИКА

Провідні промислові підприємства України мають на сьогодні незадовільні показники розвитку, причиною скорочення виробництва стала тимчасова окупація Криму та частини Донбасу, загальне економічне ускладнення в східних регіонах через логістичні проблеми. Розвиток вітчизняних промислових підприємств завжди мав вади системного управління, зокрема, тут відсутні адекватні інструменти, які дозволяють оцінити ефективність функціонування підприємств у порівнянні із зовнішнім середовищем, виявити їх потенційні можливості та розробити ефективні рішення щодо забезпечення розвитку в умовах економічної нестабільності всіх сфер діяльності підприємства.

Вітчизняні підприємства машинобудування є органічною складовою частиною майже кожного більш-менш значного промислового комплексу. Від того, як вони виконують поставлені завдання, залежить ефективність роботи інших галузей господарського комплексу країни в цілому.

Наразі вітчизняні підприємства не приділяють достатньої уваги розвитку та заходів розширеного відтворення. У зв'язку з цим актуальною проблемою сьогодні є розробка ефективних науково-методичних підходів

до антикризового управління розвитком промислових підприємств у цілому і машинобудівних, зокрема.

Питання розвитку підприємств досліджують багато науковців. Серед вітчизняних учених, які зробили найбільш значний внесок у розробку цієї проблеми або окремих її аспектів, слід визначити Б.М. Андрушківа, О.І. Амошу, О.М. Анісімову, І.В. Алексеєва, М.В. Афанасєва, М.Г. Белопольського, В.Я. Брича, І.С. Грозного, О.М. Зборовську, Н.Ю. Мариненко, С.В. Ковергу, О.В. Раєвнєву, О.С. Русінову, А.В. Сидорову, К.С. Салигу, В.В. Стадник, А.В. Шостаковську та ін.

Найбільш значущі зарубіжні роботи у сфері розвитку підприємств належать Ст. Біру, П. Друкеру, Д. Нортону, М. Портеру, Д. Стігліцу, Е. Демінгу, Дж. Джурану, Ф. Кросбі, Г. Тагуті, Дж. Харрінгтону, А. Фейгенбауму та ін. Питання антикризового управління висвітлені в роботах І.О. Бланка, Т.А. Васильєвої, О.Т. Євтух, А.Г. Грязнової, А.П. Коваленко, В.В. Лігоненко, О.О. Терещенко, І.О. Школьник та ін.

Розвиток підприємства є складним і багатоплановим явищем. Існує неоднозначність термінологічного апарату з питань управління розвитком в умовах економічної нестабільності. Крім того, існуючі підходи до управління розвитком не завжди враховують якісні характеристики розвитку та галузеві особливості промислових підприємств через прагнення до універсальності. Ці особливості визначили необхідність розробки нових підходів до ефективного управління забезпеченням розвитку промислових підприємств за допомогою чіткого функціонування внутрішньої структури підприємств та організаційних змін, що мають на меті адаптацію промислового підприємства до негативних впливів зовнішнього середовища (1).

Враховуючи глибину вкладеного змісту у поняття «розвиток» та «управління» виділено їх основні властивості, характеристики, переваги та обмеження у використанні існуючих визначень в наукових роботах. Встановлено основні особливості управління розвитком промислових підприємств за різними станами зовнішнього середовища, що в сукупності з результатами дослідження теоретичної сутності понять «управління» та «розвиток» дало можливість дати власне визначення поняття управління розвитком промислового підприємства під яким слід розуміти процес досягнення встановлених цілей розвитку на основі проведення аналізу, оцінки, контролю та координації ресурсів з максимально ефективного їх накопичення та розподілу в умовах кризи (пошук можливостей для розвитку на перспективу), стабільності (підготовка до реалізації програм

розвитку) та сприятливого стану зовнішнього середовища (реалізація програм розвитку).

З огляду на досвід та практику подолання кризи зарубіжними й вітчизняними підприємствами, стає зрозумілим, що в якісній оцінці потенційних проблем криється успішність у боротьбі з кризовими проявами (табл. 1).

Доведено, що навіть за важких кризових умов функціонування, підприємства, які знаходять резерви для розвитку, отримують посилення адаптаційних можливостей до мінливих умов з мінімальними витратами; посилення виживаності в нестабільних кризових ситуаціях та конкурентній боротьбі; покращення ефективності функціонування та ін (2).

Таблиця 1

Приклади успішної та провальної оцінки потенційних проблем підприємства з імовірним настанням кризи

№ п/п	Потенційна проблема	Приклад прийняття невдалих рішень	Приклад прийняття успішних рішень
1	Помилки в оцінці масштабів кризи	Lehman Brothers WorldCom	Subaru Matsushita Electric
2	Непідготовленість до мінливості ситуації	Olivetti Chrysler Washington Mutual	Coca-Cola Pepsi
3	Неспроможність збільшення ефективності чи помилки в плануванні довгострокової перспективи	Siemens Mobile Kmart	Samsung Галичина Сільпо, Фора
4	Нехтування можливостями, непідготовленість до розширення ринку	Bear Stearns Lloyds Bank	Коркунов Adidas Nike

Дослідження світової економічної практики виявляє, що сучасна економічна система ринкових відносин цілком логічно розвивається, при цьому збалансований стан замінюється на незбалансований тощо, а циклічність є основним проявом розвитку.

З огляду на минулий період, слід відзначити, що в практиці світової економіки посткризове економічне відродження (після кризових 2008-2009 років) проходило більш повільними темпами, ніж це обіцяли оптимістичні сценарії. Відносно результативні за динамікою глобального економічного зростання 2010-2011 роки змінилися наступними роками з помітно

гіршими та повільними економічно-фінансовими показниками. Так, після досягнення високих темпів економічного розвитку (табл. 2), вкрай складним завданням для будь-якої економіки виступає утримання та посилення досягнутої тенденції.

Таблиця 2

Показники глобального зростання, у % до попереднього року

Роки	ВВП	Торгівля	Валові інвестиції	Зайнятість	ПП
2008	1,4	3,0	2,3	1,1	-9,5
2009	-2,1	-10,4	-5,6	0,4	-33,0
2010	4,0	12,6	5,3	1,4	14,1
2011	2,7	5,8	4,8	1,5	16,2
2012	2,3	3,2	4,6	1,3	-18,7
2013	2,4	4,5	5,3	1,3	7,7
2014	3,1	5,8	6,0	1,3	17,1
2015	3,4	5,9	6,0	1,4	17,3
2016	3,6	5,9	6,2	1,4	17,5
2017	3,9	6,1	6,2	1,5	17,5

Зрозуміло й те, що показники, які відповідали за інтенсивний та стабільний докризовий розвиток, за великим рахунком вже не в змозі проявлятися як основні критерії розвитку в кожній окремій країні та регіоні у короткостроковій перспективі (2).

Слід акцентувати увагу на такій деталі, що оновлення виробництв, інтеграція кращих технологій, поліпшення кваліфікаційного рівня на підприємстві, модернізація та посилення менеджменту проходить не механічним шляхом, через що економіки багатьох країн вимушені враховувати не тільки ризики втрати своїх ніш та ринків збуту, але і потребу в часових витратах на освоєння нових конкурентоспроможних виробництв, що так чи інакше наносить удар по темпах розвитку.

Найбільш поширені фактори, які зменшують можливості реалізації напрямів інноваційного розвитку на підприємствах в умовах економічної нестабільності, в першу чергу, стримуються через недосконалість законодавства (38,1 %) та базуються на фінансових проблемах, а саме: брак власних коштів (82,0 % промислових підприємств), витрати на нововведення (54,8 %), відсутність фінансової підтримки держави (57,6 %), високі економічні ризики (31,2 %), великі строки окупності нововведень (35,2 %). До того ж проблеми впровадження процесів розвитку інноваційної діяльності на підприємствах суттєво, падіння

попиту на продукцію (17,2 %) та нестача кваліфікованого персоналу (18,2 %).

Список використаних джерел і літератури

1. Кравець А. В. Особливості фінансування житлового будівництва в Україні / А. В. Кравець, В. М. Мельник, О. І. Бобик // Економічний простір. – 2010. – № 40. – С. 182–188.
2. Кравченко В. І. Фінансування будівництва житла: новітні тенденції / В. І. Кравченко, К. В. Паливода. – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2006. – Ч. 1. – 175 с.

*Ищенко Тетяна Михайлівна, кандидат економічних наук, доцент,
Савчук Тетяна Валеріївна, кандидат економічних наук, доцент,
Київський національний університет будівництва і архітектури*

СУЧАСНИЙ ФОРМАТ СПІЛЬНОГО АУДИТУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОДОЛАННЯ РЕСУРСНОЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ АСИМЕТРІЇ

Глобалізація міжнародного бізнесу та інтеграція України у світовий економічний простір стимулюють підвищення ділової активності іноземних корпорацій на ринку України та відповідно вітчизняних суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності закордоном. Це приводить до збільшення обсягу аудиторських перевірок як незалежного професійного аудиту, так і на рівні державного податкового контролю. Євроінтеграційні процеси, що відбуваються в Україні протягом останніх років, активізують процес поступової імплементації норм Європейського Союзу у сфері міжнародного бізнесу, а саме у питаннях оподаткування, контролю й аудиторського підтвердження публічної фінансової звітності окремих підприємств–суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та груп міжнародних компаній.

Трансформаційні зміни у світовій і вітчизняній економічній практиці зумовлюють необхідність в удосконаленні методологічних підходів у сфері аналізу зовнішньоекономічної діяльності підприємств, що дасть змогу підвищити ефективність аудиту на різних організаційних рівнях його проведення. Глибокі наукові дослідження, спрямовані на розвиток сфер застосування методів аналізу при здійсненні аудиту